

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Quibusdam præmissis referuntur sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

ut suprà dicebamus, cum peccato mortali stare potest: gratia verò habitualis, propter oppositas rationes, essentialiter dicit sanctitatem, & ab ea inseparabilis est; unde & sanctificans appellatur, quia ejus effectus formalis est sanctificare animam: quare cum ex sanctitate magis quam ex dignitate, rerum perfectionem & excellentiam venari & metiri debeamus, dicendum est, gratiam habitualesse absolute perfectionem materitatem B. Virginis, licet ista secundum quid eam superet.

101. Inferes ultimum, gratiam sanctificantem esse perfectiorem, secundum suam rationem specificam & essentialem, substantiæ animæ rationalis, vel Angelis, & quolibet aliâ substantiâ creatâ vel creabili: licet secundum modum essendi imperfectior sit; cum omnis substantia per se subsistat, & gratia, utpote accidens, subsistat in alio. Ita expressè docet S. Thomas varijs in locis. Nam quæst. 17. de verit. art. 1. ad 6. ait: *Potest dici quod gratia inquantum ens creatum non est nobilior animâ Christi, sed inquantum est quedam similitudo divinæ bonitatis, expressior quàm similitudo naturalis quæ est in animâ Christi.* Et hic art. 2. ad 2. docet, quod licet gratia imperfectiori modo habeat esse in anima, quàm anima habeat in se, tamen inquantum est expressio & participatio divinæ bonitatis, multò major quàm substantia, est nobilior animâ. Item 2. 2. quæst. 23. art. 3. asserit charitatem esse simpliciter perfectiorem substantiæ animæ: *Omne accidens (inquit) secundum suum esse est inferius substantiâ, quia substantia est ens per se, accidens est in alio: sed secundum rationem suâ speciei, accidens quidem quod causatur ex principijs subjecti est indignius subjecto, sicut effectus causa; accidens autem quod causatur ex participatione alicujus superioris naturæ, est dignius subjecto, inquantum est similitudo superioris naturæ, sicut lux diaphano; & hoc modo charitas est dignior animâ, inquantum est participatio quadam Spiritus Sancti.* Si autem charitas sit perfectior animâ, secundum suam speciem, a fortiori gratia sanctificans (quæ, ut suprà ostendimus, ipsam charitatem excedit) erit illâ nobilior.

102. Ratio etiam quam D. Thomas insinuat, id efficaciter suadet: Nam major vel minor perfectio essentialis alicujus formæ, sumitur ex majori vel minori assimilatione ad Deum, & participatione perfectionum ipsius: Sed nulla substantia creata potest præstare tantam similitudinem & participationem Dei, quantam præstat gratia per seipsam, & per operationem sibi connaturalem, scilicet visionem beatam, de qua dicitur 1. Joan. 3. *Similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est:* Ergo nulla substantia creata gratiam sanctificantem in perfectione superat vel adæquat. Unde rectè Augustinus lib. 2. ad Bonifacium cap. 6. *Dei Gratia non solum omnia sydera & omnes calos, verum etiam omnes Angelos supergreditur.*

103. Confirmatur: Ex perfectione operationis cognoscitur perfectio formæ, sicut ex fructu cognoscitur perfectio arboris; unde ex eo quod homo habet operationes perfectiores operationibus brutorum, nimirum discurrere & velle, à posteriori colligimus, animam rationalem esse in sua specie perfectiorem & nobiliorem formis brutorum: Sed gratia sanctificans habet operationes simpliciter perfectiores operationibus proprijs & connaturalibus omnium substantia-

Tom. IV.

A rum creaturarum, & creabilium: Ergo est simpliciter perfectior omni substantiâ creatâ, & creabili. Minor probatur: Visio beatifica est propria & connaturalis operatio gratiæ, utpote quam connaturaliter exercet in statu beatitudinis, medio lumine gloriæ, tanquam propriâ virtute: Sed hæc operatio excedit vires, proportionem, & facultatem naturalem cujuscunque substantiæ creatæ & creabilis, ut in Tractatu de visione beata demonstravimus: Ergo &c.

Ex his intelliges, quam pie ac eruditè locutus sit S. Thomas infra quæst. 113. art. 9. ad 2. cum dixit: *Bonum gratia unius, majus est quàm bonum natura totius universi:* nam revera unicus gradus gratiæ sanctificantis, majoris est valoris & pretij, quàm bona omnia naturalia totius universi. Quare in sacris litteris illa præfertur omnibus rebus creatis: Job. 28. *Nescit homo pretium ejus, non dabitur aurum obrisum pro ea.* Sapient. 7. *Melior est possessio ejus auro & argento electo.* Sapient. 7. *Præposui illam regnis & sedibus, & divitiis nihil esse duxi in comparatione illius &c.* Unde Cajetanus in commentario illius articuli, aurea illa S. Doctoris verba expendens, subdit: *Ante oculos tuos semper die nocteque tene, quod bonum gratia unius, est melius quàm bonum natura totius universi, ut continue videas damnationem imminentem non estimanti tantum bonum oblatum.* Quibus verbis prudenter nos admonet piissimus ille ac doctissimus Cardinalis, quantâ diligentia & solitudine satagere debeamus, ut gratiam perditam recuperemus, recuperatam conservemus, & conservatam, per actus ferventiores augeamus, donec per lumen gloriæ, & claram Dei visionem, atque amorem beatificum, perficiatur & consummetur in patria.

ARTICULVS V.

An gratia sanctificans præstet formaliter esse filium Dei adoptivum, eaque sola talem effectum præstare possit?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententiæ.

105. PRO resolutione hujus difficultatis tria recolenda sunt, quæ articulo præcedenti insinuavimus. In primis notandum est, quod adoptio solet communiter definiri à Theologis & Jurisperitis: *Gratuita assumptio personæ extraneæ ad alterius hereditatem.* Juxta quam definitionem, ut quis adoptetur in filium, requiritur, primò quod persona extranea sit; hoc est, quod ex se & ratione sui non habeat jus filij ad hereditatem ad quam adoptatur: secundò, quod assumptio sit gratuita, hoc est alijs titulis non debita. Alia conditio superaddi solet, mutuus scilicet adoptantis & adoptati consensus, si adoptatus sit sui juris; si verò sui juris non sit, exigitur consensus Tutoris. Quod autem adoptatus non accipiat esse ab adoptante, & quod adoptio in solatium adoptantis fiat, ac denique quod adoptatus non succedat in hereditate usque ad mortem adoptantis, non sunt de essentia adoptionis, sed adoptioni humanæ & civili competunt, propter ejus imperfectionem.

106. Secundò supponendum est ut certum, & indubitata fide tenendum, Deum homines in filios adoptare, ut constat ex Paulo ad Roman. 8. *Ad-*

N ij

cepistis spiritum adoptionis : ad Galatas 4. *¶* Adoptionem filiorum recipiemus ; ad Ephes. 1. *¶* Prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum , & alibi passim. Ratio etiam id suadet : Adoptio enim , ut diximus , est gratuita assumptio personæ extraneæ ad alterius hereditatem : Sed Deus gratuitò & liberaliter creaturam rationalem assumit , seu elevat ad beatitudinem ; in qua Dei hereditas consistit , & ad quam ex sua natura nullum habet jus , subindeque ad eam ut persona extranea comparatur : Ergo Deus homines adoptat in filios. Unde Chrysologus serm. 70. hæc verba orationis dominicæ , *Pater noster qui es in cælis* , expendens , sic ait : *Servus dominum Patrem vocare audeat ; iudicem suum reus nuncupat genitorem : conditio terrena suâ se voce adoptat in filium ; qui terrena perdidit , æstimat se Divinitatis heredem. Sed audemus , quia præsumptio dicentis non est , ubi auctoritas est jubentis : ipse enim nos hodie dicere sic voluit , qui nos docuit sic orare. Et quid mirum ; si homines Dei consecravit in filios , quando se hominis dedit & aptavit in filium ? Carnis tunc naturam transiit in divinam , Dei tatem quando humanam detulit ad naturam ; tunc hominem sibi in cælestibus præstitit cohæredem , quando se participem reddidit terrenorum. Et serm. 10. Audivimus fratres , quò nos tulit divina dignatio , quò paternitas extulit nos superna : credamus nos Dei filios , respondeamus generi , vivamus cælo , patrem similitudine referamus , ne perdamus virtutis quod sumus per gratiam consecuti. Similia scribit Cyprianus in lib. de spectac. ubi etiam mirum in modum hanc filij Dei adoptivi dignitatem extollit , Christianos adhortans , ut tales se exhibeant in moribus , quales filios Dei decet : Nunquam humana opera mirabitur (inquit) quisquis se cognoverit filium Dei. Dejicit se de culmine generositatis , qui admirari aliquid post Deum potest. Cum ergo te sollicitat caro ad turpia , responde filius Dei sum ; ad majora natus sum , quam ut me ventris mancipium efficiam. Cum te mundus tentat , responde , filius Dei ego sum , cælestibus opibus destinatus ; indignum est ut terre punctum confecter. Cum te demon invadit , cum honores promittit , responde , Dei filius sum , regno æterno natus , vade retro Sathana. Noli ergo degenerare à præcelsis filiorum Dei cogitationibus : Agnosce (addit Leo Papa) dignitatem tuam , & divina consors factus nature , noli in pristinam vililitatem degeneri conversatione redire.*

107. Tertiò advertendum est , quod sicut filiatio naturalis dupliciter sumi potest , nempe formaliter , & fundamentaliter ; & in prima acceptione à relatione prædicamentali præstat ; in secunda verò , à generatione passiva , seu à natura ut per generationem accepta : ita filiatio adoptiva hac duplici acceptione gaudet : unde si sumatur formaliter , in relatione consistit ; si verò fundamentaliter , supponit pro fundamento ad quod relatio consequitur : & de tali fundamento in præsentî disputamus , & inquirimus quænam sit forma illud formaliter præstans , seu in ratione fundamenti prædictæ relationis formaliter constituens.

108. In cuius difficultatis resolutione variè opinantur Authores : quidam existimant Divinitatem Spiritus Sancti , iustis extrinsecè unitam , seu animæ iustorum intimè præsentem , mediâ gratiâ habituali , esse formam , quæ præstat formaliter esse filium Dei adoptivum , concurrente gratiâ sanctificante solum ut vinculo. Ita Lessius lib.

2. de summo bono cap. 2. Alij asserunt charitatem habitualemente esse formam quæ talem effectum præstat , & quæ fundamentum proximum filiationis adoptivæ Dei formaliter constituit. Sic docet Aureolus in 1. dist. 17. quæst. 1. art. 2. Nominales verò , cum Scoto & Durando , tenent filiationem adoptivam præstari quidem à gratia sanctificante , non tamen ratione suæ entitatis & perfectionis , sed ex lege & pacto Dei , quia nempe Deus qualitatem illam supernaturalem , de se ad talem effectum insufficientem & improporcionatam , deputavit ac destinavit ad illum præstandum , & per talem deputationem , valorem ei sufficientem contulit ; sicut moneta regio sigillo signata , certum valorem & æstimationem habet , quam ex se non obtinebat. Denique Suarez lib. 7. de gratia cap. 3. docet quidem gratiam habitualemente , ratione suæ entitatis , nullo Dei extrinsecò favore expectato , filiationem adoptivam causare , seu fundare ; sed addit cap. 3. num. 16. de potentia absoluta talem effectum posse ab alia forma præstari , vel hominem posse filium Dei adoptivum per solam extrinsecam denominationem , sine ullo habitu , vel qualitate intrinsecò , constitui ; quia Deus potest illum solâ suâ voluntate ad gloriæ cælestis hereditatem acceptare , seu destinare.

§. II.

Vera sententia sequentibus conclusionibus declaratur & statuitur.

Dico primò : Divinitas Spiritus Sancti , extrinsecè nobis unita , seu assistens , non præstat per modum formæ filiationem Dei adoptivam.

Probatum conclusio ratione fundamentali. Forma quæ quis regeneratur in filium Dei , seu quæ terminat formaliter spiritualem generationem , causat formaliter fundamentum filiationis adoptivæ : Sed Divinitas Spiritus Sancti nobis extrinsecè unita , vel assistens , non est forma quæ quis regeneratur in filium Dei , seu quæ terminat formaliter spiritualem hominis generationem : Ergo non causat formaliter fundamentum filiationis adoptivæ. Major pater , quia de filiatione adoptiva , proportionem servatâ , philosophandum est , sicut de naturali : Sed in naturalibus illud quod terminat formaliter generationem , causat formaliter fundamentum filiationis naturalis : Ergo pariter fundamentum filiationis adoptivæ causatur formaliter à forma , quæ est terminus formalis spiritualis generationis. Minor verò suadet primò ex D. Thoma hic art. 3. in corp. ubi explicans de gratia habituali illud 1. Petri 1. *Maxima & pretiosa nobis promissa donavit , ut per hæc efficiamini divina consortes nature* , subdit : *Et secundum acceptionem huiusmodi nature , dicimur regenerari in filios Dei* : Ergo ex D. Thoma , forma quæ quis regeneratur spiritualiter in filium Dei , seu quæ est terminus formalis spiritualis generationis , est ipsa gratia habitualis , non verò Divinitas Spiritus Sancti , extrinsecè nobis unita seu assistens.

Secundò probatur eadem Minor ratione : Forma terminans spiritualem generationem est quæ terminus genitus spiritualiter vivit ; sicut forma dans vitâ formaliter termino naturalis generationis , illam formaliter terminat : Sed Divinitas Spiritus Sancti , nobis extrinsecè unita , non est principium quovivendi spiritualiter : Ergo nec formalis